

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра зарубіжної преси та інформації

Затверджено на засіданні кафедри
зарубіжної преси та інформації
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2020 р.)

В. о. завідувача кафедри –
доктор наук із соціальних комунікацій,
професор М. Г. Житарюк

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Теорія комунікації»,
що викладається в межах ОПП
першого освітньо-наукового рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів – 2020

СИЛАБУС КУРСУ
«Теорія комунікації»
2020-2021 навчального року

Назва курсу	«Теорія комунікації»
Адреса викладання курсу	вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра зарубіжної преси та інформації
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі курсу	Квасниця Ольга Юріївна, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри зарубіжної преси та інформації
Контактна інформація викладачів	Olha.kvasnytsya@lnu.edu, Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 304
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю) та відповідно до графіка чергування на кафедрі. Також можливі он-лайн консультації через Skype, Zoom, E-mail та інші ресурси. Час он-лайн консультацій можна також узгодити у телефонному режимі або, написавши на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://journ.lnu.edu.ua/academics/postgraduates
Інформація про курс	<p>Курс розрахований для студентів-бакалаврів першого року навчання. Запропонований спецкурс покликаний виробити у майбутніх журналістів системне знання у сфері інформаційних і комунікаційних явищ. Теорія комунікації дозволить оперувати такими категоріями як інформація, комунікація, масова комунікація, вивчити їхню структуру і властивості.</p> <p>Теорія комунікації концептуально осмислює сутність масово комунікаційного процесу, закони і механізми його функціонування, напрацьовує категоріальний апарат, теорії та моделі за допомогою яких можна описати та аналізувати комунікацію як процес. Як гуманітарна дисципліна «Теорія комунікації» передбачає не лише набуванням теоретичних знань в галузі соціальних комунікацій, а й подальше їх застосування в журналістській практиці. Сучасний фахівець має бути готовим здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог часу.</p>
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Теорія комунікації» є дисципліною зі спеціальності 061 - Журналістика для освітньої програми магістр журналістики, яка викладається у 2 семестрі в обсязі 1 кредиту (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	- передбачає навчити студентів факультету журналістики основ комунікативних стратегій, методів вивчення масової комунікації, ефектів масової комунікації, застосування теорій і моделей

	масової комунікації, сформувати у них вміння застосовувати набуті знання у журналістській практиці;
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: right;">Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антологія літературно-критичної думки ХХ століття. – Львів: Літопис, 2002. 2. Вовканич С. Інформація. Інтелект. Нація. – Львів, 1999. 3. Иванов В. Массовая коммуникация. – К.: Академия Украинской прессы, Центр Свободной Прессы. – 2013. – 902 с. 4. Эм Гриффин. Коммуникация: теория и практики. – Харьков, 2015. – 688 с. 5. Квіт С. Масові комунікації. – К., 2008. 6. Онуфрив С., Квасниця О. Соціальний психолог Олег Покальчук: «Перше чого треба навчитися – це називати речі своїми іменами» / Режим електронно доступу. - http://universum.lviv.ua/previous-site/journal/2015/3/pokal.htm 7. Почепцов Г. Элементы теории коммуникации – К. 1999 8. Почепцов Г. Теория и практика информационных войн. – Ровно, 1999. 9. Різун В. Теорія масової комунікації. – К. 2008. 10. Різун В. Маси: Тексти лекцій. – К.. 2003. 11. Соколов Є. Культура и личность. – Л., 1972 12. Грушевицкая Т., Попков В., Садовин А. Основы межкультурной коммуникации. – М., 2003 13. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991 <p style="text-align: center;">Допоміжна та інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баронин А. Этническая психология. – К., 2000 2. Барт Р. Поэтика. Семиотика. – М., 1980 3. Зражевська Н. І. Масова комунікація і культура. – Черкаси, 2006. 4. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас. – К., 1993. 5. Капусцінський Р. Автопортрет Репортера / Пер. з польської <u>Б.Матіяш</u>. — К.: Темпора, 2011. — 134 с.
Тривалість курсу	Курс складається з 195 год.
Обсяг курсу	32 год. лекційних занять, 99 год. практичних занять та 64 год. самостійної роботи. Тижневе навантаження студента складає 2 год. аудиторних занять .
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент має вільно: <ul style="list-style-type: none"> - вільно оперувати термінологією, що стосується питань комунікації

	<ul style="list-style-type: none"> - осмислити явища масової комунікації; - визначити учасників комунікаційного дії; - визначити мотиви, структуру, мету комунікативного явища;
Ключові слова	Комунікація, інформація. Контекст, код, повідомлення, текст, адресант, адресат, модель, комунікативний акт, комунікативний процес, суспільна свідомість, масова поведінка, масові настрої, маніпуляція, маса.
Формат курсу	Стаціонарне навчання
Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ, додану до силабуса
Підсумковий контроль, форма	Підсумком спецкурсу «Деонтологічні стандарти публіцистики» є іспит.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з загальних та журналістичнознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату бакалавра
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	Лекції, практичні заняття, написання рецензії, есе за результатами самостійного опрацювання однієї з тем, консультування, дискусії.
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни вивчення курсу може потребувати використання мультимедійного комплексу.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Залік містить оцінювання за 100-бальною системою (75 б – студенти набирають впродовж практичних занять, 25 б – написання підсумкової залікової роботи.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, коментар).</p> <p>Академічна добросовісність: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, списування становлять приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі є підставою для її незарахування. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Про неможливість відвідати заняття студенти мають повідомляти викладача особисто або через старост груп. У будь-якому разі вони зобов'язані дотримуватися усіх термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надасть лише в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти також заохочуються до використання іншої літератури та джерел, яких немає у переліку рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні (контрольній), самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.</p>

	Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи екзамену.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке «комунікація» ? 2. Які є види комунікації? 3. Що таке масова комунікація? 4. Які є функції комунікації? 5. Хто є учасниками комунікації? 6. Мотиви, структура комунікації? 7. Які є моделі комунікації? 8. Які є теорії комунікації? 9. Ефекти масової комунікації? 10. Засоби маніпуляції громадською думкою? 11. Що таке міжкультурна комунікації?
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу може бути надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ, АБО СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія комунікації»

Змістовий модуль 1. Інформація і комунікація

Тема I. Поняття комунікації та масової комунікації (4 год.)

Теорія масової комунікації як наукова дисципліна. Складові масової комунікації. Поняття «комунікація». Види комунікації (вертикальна/горизонтальна тощо). Типи комунікації (інтерперсональна, міжособистісна, групова і масова). Ієрархічна і демократична типи комунікації.. Міждержавна і міжкультурна комунікація Спілкування і комунікація. Комунікація як трансмісія. Комунікація як розуміння інших. Комунікація як вплив за допомогою знаків і символів.

Література:

1. Иванов В. Массовая коммуникация. – К.: Академия Украинской прессы, Центр Свободной Прессы. – 2013. – 902 с.
2. Эм Гриффин. Коммуникация: теория и практики. – Харьков, 2015. – 688 с.
3. Квіт С. Масові комунікації. – К., 2008.
4. Почепцов Г. Элементы теории коммуникации – К. 1999
5. Різун В. Теорія масової комунікації. – К. 2008.

Тема II. Моделі комунікації (2 год.)

Комунікативна функція як базова потреба людини і соціуму. Сенси комунікації. Комунікація і код. Мотиви комунікації. Традиційний, функціонально-рольовий і особистісний типи спілкування. Модель комунікації Р. Якобсона. Модель комунікації Ю. Лотмана. Модель комунікації С. Вовканича (ДІМ нації – концепція духовно-інформаційної мобільності нації)..

Література:

1. Вовканич С. Інформація. Інтелект. Нація. – Львів, 1999.
2. Почепцов Г. Элементы теории коммуникации – К. 1999
3. Соколов Є. Культура и личность. – Л., 1972

Тема III. Концепція особистості в системі масової комунікації (2 год.)

Структура ціннісних орієнтацій і їхні функції в системі особистості (експресивна, адаптивна, захисна, гносеологічна, внутрішньої координації). Інтегративні рівні особистості. Рівень соціально-культурних ролей. Соціостаз як суспільна рівновага в масово комунікаційному процесі. Типи соціально-культурних ролей. Рівень соціального характеру. Рівень екзистенційних структур і їхні функції.

Література:

1. Соколов Є. Культура и личность. – Л., 1972

Тема IV. Функції комунікації. (4 год.)

Синхронізація життя соціуму у часі і просторі. Функція соціалізації.

Антропологічний, соціальний, психологічний, ідеальний сенси комунікації.

Функція нагромадження, збереження та передачі інформації. Культурологічна функція. Функція соціального контролю та захисту. Функція проективної розрядки. Інтегративна функція. Аксиологічна функція. Дидактична функція. Світоглядна функція.

Література:

1. Соколов Є. Культура и личность. – Л., 1972

Тема V. Масова комунікація та її складові (6 год.)

Комунікант та аудиторія. Комунікативне повідомлення. Роль і місце категорії мас у системі масової комунікації. Поняття «маса» та «масовий». Теорія мас Г. Лебона. Концепція мас Х. Ортеги-і-Гасета. Ознаки та види «маси» як цільової аудиторії. Сугестія як форма маніпуляції. Масові настрої. Суспільна думка. Масова свідомість. Масова поведінка. Пропаганда та маніпуляція – спільне та відмінне. Механізми маніпуляції та способи їх розпізнавання та уникнення. Форми захисту від маніпуляції.

Література:

1. Різун В. Теорія масової комунікації. – К. 2008.
2. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас. – К., 1993.
3. Онуфрив С., Квасниця О. Соціальний психолог Олег Покальчук: «Перше чого треба навчитися – це називати речі своїми іменами» / Режим електроню доступу. - <http://universum.lviv.ua/previous-site/journal/2015/3/pokal.htm>

Змістовий модуль 2. Теорії та моделі масової комунікації

Тема VI. Ефекти масової комунікації (4 год.)

Вплив мас-медіа на аудиторію. Ефект як наслідок процесу комунікації. Ефекти трансляції медіа-інформації («реальності», «стадності», «бумеранга», «відчуження», «тасування карт», «аксіоматичних доказів», «запізнілої реакції»). Теорія магічної кулі. Теорія шприца. Теорія культиватії Дж. Гербнера. Концепція К. Ховленда щодо ефектів масової комунікації. Концепція В. Шульца («стимул-реакція», «нові орієнтації»). Концепція медіа-ефектів У. МакГуайра. Теорія парасоціальної взаємодії Д. Хортон і Р. Воля. Теорія Б. Дервін («створення змісту»).

Література:

1. Иванов В. Массовая коммуникация. – К.: Академия Украинской прессы, Центр Свободной Прессы. – 2013. – 902 с.

Тема VII. Теорії масової комунікації (4 год.)

Теорія стереотипів. Теорія когнітивного дисонансу. Теорія спіралі мовчання Е. Ноель-Нойман. Теорія «порядку дня» М. МакКомбса та Д. Шоу. Теорія Г. М. МакЛюена. Інформаційна теорія. Франкфуртська школа. Теорія Н. Лумана. Мас-медіа в концепції П. Бурдьє.

Література:

1. Иванов В. Массовая коммуникация. – К.: Академия Украинской прессы, Центр Свободной Прессы. – 2013. – 902 с.
2. Почепцов Г. Элементы теории коммуникации – К. 1999

Тема VIII. Моделі масової комунікації (4 год.)

Схема комунікації (адресант – повідомлення - адресат). Модель Г. Лассуела. Модель Р. Якобсона. Модель У. Шрамма. Модель комунікації К. Шеннона. Соціально-культурологічна модель А. Тудора. Модель Т. Гобана-Класа.

Література:

1. Різун В. Теорія масової комунікації. – К. 2008.
2. Иванов В. Массовая коммуникация. – К.: Академия Украинской прессы, Центр Свободной Прессы. – 2013. – 902 с.
3. Почепцов Г. Элементы теории коммуникации – К. 1999

Тема ІХ. Міжкультурна комунікація (2 год.)

Теорія мовленнєвої акомодатії Х. Гейсла. Теорія «обличчя» в переговорах С. Тунг-Туми. Теорія мовленнєвих кодів Дж. Філіпсена.

Література:

1. Эм Гриффин. Коммуникация: теория и практики. – Харьков, 2015. – 688 с.
2. Грушевицкая Т., Попков В., Садовин А. Основы межкультурной коммуникации. – М., 2003